

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээт

ЦЫФХЭМ гухахъо хагъотэнэу

иңгээкточыгъэу защиғэгъозагъ, зэрэктощхэм къыкIеүпчагъ. Планым зэрэштэу ащ дыригъаштагъ, ау лжыри къылда- плэжыныхэу, ишыкIагъэмэ, зэхъокIыныгъэхэр фашынхэу ахэм афэгъэзагъэхэм къафи- гъэлтигъ.

Түштэгэв, ау джыры кында льытэн фаехэр кынгын энэфэхэс, зыныгъэрэзагъэхэр кынхигъэшгъэх, агъэтэрэзыжынхэу ахэм афэгъэзагъэхэм кынфигъэптиг. Юбилеим ихгээнүүфыкын Мыекуапэ имызакьоу, зэкэ муниципальнэ образованиехэр кынхэлжэйнхэм, ахэм ашыгсэухэрэми мэфектыр зэхашлэнхм фэши тофтьябзэ зэфешхъяфхэр ашызхэшгэйнхэм анаэ тырагъэтынэуи къарыгац.

— Адыгэир ежь-ежырыэу зилгыжын амал зил хуульэ, зыпкь иуцогъэ субъектхэм ясатырэ хэуцуагъ, — кынгуягъ АР-м и Лышихъэ пстэури кынзэфихысыжжыэз. — Арышь, республикэр зызэхашагъэр илтээс 25-рэ зэрэхуурэр ифэшьуашэм тетэү хэгъэунүүфыкыгъэнир шлок! зимылэ тоф. Цыифэу щигсэухэрэр ары пстэури зыфатшлэрэр, мэфакъым ихэгъянафыкын

АР-м и Премьер-министр рэү Күмпүл Мурат иеплыйн-кіәхэр кырытоңызкіхээз, іофтхъабзэхэр, анахъеу үзүфыбез зыхэлжэхъещтхэр ыкій кызыэклог-лэштхэр, щынэгъончьеу эзхэцгээнхэр анахъ шыхъаизу зэрэццитым кыкыгъетхъыг. Ашкыпкырыкызкіхээз, мафэу зышызэхаштхэм джыри зе ахэ

Хүйт Нээлсэг.
Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгч.

Пцэжъиехъуным изегъэушъомбъун тегущылагъэх

Адыгэ Республикаам и Премьер-министрэү
Къумпыл Мурат пцжыыехъунымкїэ Фе-
деральнэ агентствэм и Азовэ-хы Штуцэ
гъэйорьышапїэ ипащэ ишпшэрьльхэр зы-
гъэцакїэу Евгений Золотухинам бэмьишїэу
зылокїэм, пцжыыехъуным республикэм
зыщегъэушъомбгъугъэунымкїэ амалэу Ѣы-
Іхэм атегушылагъэх.

Зэйлкэм хэлэжьагаа
Адыгэ Республикаа мэ-
къу-мэшынк!э иминист-
рэй Юрий Петровыр, псэ-
ушхъяэхэмрэ псы био-
логие къекуялпэхэмрэ
якъеухуумэнк!э ыкы ягъэ-
федэнк!э Адыгэ Республикаа
имгээфорышланл!э ипа-
щэу Тэу Азэмат, Росры-
боловствэм и АЧТУ Пшы-
зэ шъольырымк!э ыкы
Адыгеймк!э икутамэ ин-
спектор шъхъаэу Ерэ-
джыбыкъо Хъазэрт.

Евгений Золотухиным
зэйлкэм зэрэцхигъэ-
унэфыкыгъэмк!э, аква-
культурэм изегъэушъом-
бъунк!э, пцажъыехэм

яхъункэ анахъэу анал
зытырадзэгъэ шъольыр
хэм Адыгейр ашыщ.

— Пцэжъыехууپлэхэр гьэпсыгъэнхэ фаеу непал уахтэм пшъэрыль кын гъэуцууг. Ахэм ягъунаа пкъэхэр зыгъэнэфэшт комиссие шъолтырым щын зэхэцгэйэн фае. Етланз федеральнэ хэбзэгъэуцу гъэм диштэу, зэнэкъокь шыкIэм тетэу пцэжъын ехъуным епхыгъэ юххэр хызмэтхэм зэрахбанхэд фае, — щыхигъэунэфын кыгъ зэлукIэм Евгений

Золотухиным.
Федеральнэ, регион
структурэхэм аквакуль-
турэм изэхэшэн мэхье
нэшхо зэрэратырээр, пцэ
жъыехъунымкэ Азовэ
хы Шыцэ гъэлорышиа

Пәр научнэ-методическе
іәпүіләгъу къаритыным зе-
рәфәхъазырыр зәлүкәм
къышалыргъ.

Псы биологие къэкlyа-
плэхэм якъеухъумэн епхы-
гъэ йофыгъохэм шъхва-
фэу атегущыагъэх. Ильз-
сыр къызихъагъэм ще-
гъэжъагъэу инспекторхэм
протокол 400 фэдиз зэ-
хагъяауцагь, хэбзэгъэу-
цугъэр зыукуяагъэхэм та-
зырэу сомэ миллион 1,8-
рэ атыральхъагь.

Зыхэлпээгээ йохыгьо-
хэмкээ Премьер-минист-
рэм ведомствээ зэфэ-
шъяафхэм ялаажхэм
пшъэриль гээнэфагъэхэр
афишигыгээ.

Пцэжъьеешэныр зи-
класхэм афэгъэхыгъэу
республике хэбзэгтэуцу-
гьэм зэхъокыныгъэхэр
фэшыгъэнхэм мэхъанэ-
шхо зэрилэр, хэбзэукью-
ныгъэхэр зышыгхэрэм
ягьогупэ пыбзыкыгъэн
зэрэфаар Премьер-мини-
стрэм хигъэунэфыкыгь.

Ильясныкъом къыклоц!

Пенсиехэмкіә фондым и Къутамэу АР-м шыІәм гумэкІыгъо зиІә цЫфәузыкъыифэзывъазхэрәм яфитыныгъэхэр икъоу къэухъумәгъэнхэр, игъом ыкІи икъоу яупчІэхэм джәуапхэр ятыжыгъэнхэр пшъэрыйл шъхъаІәузыфигъәүцужыхъэрәм ашынш.

2016-рэ ильэсэү тызынхэтэм иапэрэ ильэснүүкьо пенсиехэм альэнүүкөк гумэкынгую ялэхэр кызыщыралотыкыре тхиль 227-рэ зэклемки цыфхэм къагъэхьыг, кырахьыллагь. Ахэм ашыншэу 34-р Къутамэм исайт къырапхилаг. Зэклемки нафшхъяфхэм зэхафыгъэх. «Линие плтырымкэ» кытвуагъэхэу нэбгырэ 381-мэ яупчэхэмий яджэуалхэр агъотыгъэх. Къулукъум икъутамэу районхэмрэ къалэхэмрэ ашылхэм зэклемки письмэ 97-рэ алэклэхьагъ, нэбгырэ 54921-рэ лодлаг.

фэшьхъафхэм зэхафыгъэх.
«Линие плтырымкэ» кын-
теугъэхэу нэбгырэ 381-
мэ яупчэхэмни яджэуап-
хэр агъотыгъэх. Къулы-
къум икутамэу район-
хэмрэ къалэхэмрэ ащы-
лэхэм зэклэмки письмэ
97-рэ алэклэхьагь, нэбгырэ
54921-рэ, лодлаг.

Цыфхэр нахыбыу пенсием игъэпсын, кыттефэррээр икъоу кыратымэ, страхованиемкэ пенсиер индексацие шыгъэним, нэмүкі лъэныхъохэм япхыгъэ юфыгъохэр арызыгъэгумакыыштыгъехэр.

Ильясныкъом икъеуххэм къызэргээльягъорэмкъэ, АО-у «Картонтара» зыфиорэм инвестиционнэ тошшыннымкъэ, продукцием икъидэгъекъынкъэ, хэбзэлаххэм ятынкъэ процент

16-м нэсэу хэхьонигъехэр ышыгъэх.

Ильясыр къызихаагъэм къызэргээльягъэу сомэ миллиарди 2 зиосэ продукцие къыдагъекъыг ыкы таагъекъыг.

ЗЭЛҮКІЭГҮУ ЗЭДҮРЯЛАГЬ

Адыгэ Республикаам и Премьер-министрэ Къумпыл Муратрэ акционер обществэу «Картонтара» зыфиорэм икъецикъэлэе директорэу Сергей Погодинымрэ зэлүкіэгью зэдүрялагъэм ильясныкъом икъеуххэм, республикам ипредприятие анах инхэм зэу ашычым хэхьонигъэ ышыннымкъэ амалуу икъеуххэм щатегущыагъэх.

Ильясыр имыкъызэ джыри ягъэхъягъэхэм фэдитлукъэ хагъэхон ямурад. АО-у «Картонтара» зыфиорэм нэбтыре 640-рэ шлажье, гуртымкъэ сомэ мин 33-рэ лэжжапкъэу къагъахъэ.

Мы ильясыр икъонигъокъэ мазэ акционер обществэм Швейцарием и фирмэу «Bobst» зыфиорэм къыщцифыгъэ технологическэ линием фэдэ Уры

съем ибгъотэштэп. Инвестиционнэ политикэм къыдыхэллытагъэу мы ильясыр предприятием сомэ миллион 400 фэдиз къыхалхъагъэ. Предприятием къералыгъо ансамблэу «Налмэсэм» мыгъэ сомэ миллионы 7-кэ нахьбэу іэпилэгъу ригъээгъэтигъэ. Къералыгъо ансамблэем сомэ миллионы 3 спонсор іэпилэгъо ритыщты

гъэмэ, мыгъэ миллионы 10-м ар нэсигъ.

Предприятием республикам и социальнэ-экономикэ хэхьонигъэ илахьэу хишигъээрээ Примьер-министрэм осэшхо къышигъэ.

— «Картонтара» лъэныкъо зэфэшхъяфхэмкъэ хэхьонигъэ зэришыагъэр, инвестиционнэ, хэбзэлаххэм, производствэм зэраххьорэр тинерильэгъу. Продукции дээтуу къызэрэдагъекъирэм ишүагъэкъэ зэрэколективэу яцыхъэ зытэйжээ ыпэктээ пльэн альэкъы. Ильяс къеси предприятиер икъеуххэмкъэ зэрэльтыкотэштим сицыхъэ тель, — къыгуа Къумпыл Мурат.

ТХАГЬАПШЭ ЗЫПКЬ РАГЪЭУЦОЖЫГЬ

Ионыгъо мазэм оцх зэпымыухэм къахэкъыгъэ псыкъиунам Тхагъапшэ тхамыкъэгъохуу къифхыгъ. Унэгъо 60 нахьбэ зыдэмыс къоджэ цыкъур щылэжын-щымылэжынам хыуаум нигъэсигъагъ.

Къуаджэм къыдэгъэ псым, шлоу ац къыхыгъэхэм фэдэ МЧС-м къулыкъу щызыхыхэрэми амьльэгъуу алыагъ, ильясыбэ зыгъашэгъэ къоджэдэсхэм ац фэдэ тхамыкъагъо джынэс ямылгъагъу альятаагъ. Цыфышхъэ янаасып зэрэхэмкъодагъэр, ау нэмыхыкъэ зэрарышо къоджэдэсхэм псым къафихыгъ.

— Тхамыкъагъом иятонэрэ мафэ культурэм и Унэу къуаджэм дэтэм къеклонгъэ цыфхэм янэлгэгъу сцыгъупшэн слъэкъырэп, — ело Шыачэ имэрэу Анатолий Пахомовын. — Цыфхэм агу къодыгъагъэ, тапэкъе къоджэ дэхэ, къоджэ зэгъэфэгъэ цыкъку псыорышоу къыдэуагъэм чыг итхыгъэхэр, мыжъошхоэр, етэ къаир къызидыхыгъэх, унэхэр къэлэгъожыгъыцтэгъэх.

Тхагъапшэ имызакью, Кировскэ къоджэ коим хэхьэрэ псеуплэхэу Марынэр, Татьяновкъэр ыкы Алексеевкъэр псым

зэцигъекъогъагъэх. Ау псыкъиунам анах зэрар зэрихыгъэр Тхагъапшэ арыгъэ. Ахэм зэкъеми Шыачэ іэпилэгъу къафхэхъу.

Мы къуаджэм культурэм и Унэу дэтэм оперативнэ штаб псынкъэу щызэхашагъ. Аш пащэ фашыгъ Шыачэ ипащэ иапэрэ гуадзэу Къермит Мухьдинэ. Тошшынлар чэши мафи зэпүштгэгъеп. Къоджэдэсхэр, МЧС-м иофишихъэр, къэлэ, район ыкы къоджэ администрацихэм, предприницхэм, организацихэм, лээпкъ общинхэм ялтыкъохэр, депутатхэр мыш щылэжьагъэх. Тхамэфитлум къыкъоцы цыфхэм тошшоу ашлагъэм ишүагъекъе къуаджэм ишылакъэ зэтэуцожыгъ.

— Цыфхэр зэрэзэдэгъыгъэхэм ишүагъекъе тошшоу зэшохыгъэ хуугъэ, Кировскэ коим хэхьэрэ къуаджэхэм хэкъыжъ, псынжъ, чыг итхыгъэ, мыжъо тонн мин 25-рэ адад.

Псыкъиунам анах зиягъэ екыгъэр, ыпшэктээ къызэрэштгэгъуагъэу, Тхагъапшэ. Аш дэт унэ 64-м щыщэу 27-мэ псыр лъэшэу акъэгъагъ, уни 4-мэ алкъ икъерикъе зэтэгъэцожыгъэн фэягъ. Шыачэ дэсхэм Къащ Пльыхъям сомэ миллиони 3 фэдиз къафитлупшыгъ. Псым зиягъэ екыгъе унагъохэм зэкъеми ахъщэ іэпилэгъу сомэ мини 10-м къызегъэжьагъэу 100-м нэсэу аратыгъ. Псыр, электричествэр къызэрэкъорэ линиехэр агъэцэгъэжьагъэх, урамхэр къагъенэфыжьагъэх, чэухэр икъерикъе ашылжьагъэх, — къерлате Къермит Мухьдинэ. — Автомобиль гьогоу «Псышүагъ» — Тхагъапшэ зыфиорэр псым ыгъэфыкъуагъэм ашыщ, ау ари зыпкъ рагъэуцожыгъ. Шылкъе, а зэпстэур капитальнэу бгъэцэгъэжынам ахъщэшхо — сомэ миллиони 100 фэдиз ишыкъеэгъ.

Къуаджэр зэтэрагъэпсихажы зэхъум цыфхэм ашыгъупшагъэхэп якъоджэгъухэу Хэгъэгү зэошхом ыкы политическе репрессиихэм ахъкъодажэхэм ясауутэхэр. Ахэм афэсакъыхэзэ, зыпкъ рагъэуцожыгъ.

Мы къулыкъум тошшызшылжээр іэпилэгъу зищыкъагъэм псынкъеу яшылагъэе рагъэцхэм пыльх. Чэши мафи ямылэу ахэм яофишихъэр агъэцакъе, хэтки щысэтехыпхэ.

Мыекъуапэ дэт къэлэцыкъу іыгъыпэу N 3-м мы къулыкъум тошшызшылжээр къеджэблэгъэнхэр хэбзэшүү тфэхъугъ. Адыгэ Республикаам мэшшогъекъосэко къулыкъум тошшызшылжээр Акэгъу Азэмат ямэфэкъ ипэгъикъеу тикъэлэцыкъу хэм гүшүэгъу афэхъуу.

Мэшшогъекъосэ къулыкъум мэхъанэу илэр, машор зэрэбгъекъосэжьышт

— Сыдэу щитми, охтэ къэлэхэм — мазэм къыкъоцы къуаджэр зэтедгээпсихажыгъ, итеплэктээ зэрэштгэгъэм нахьи нахь дахэ хуугъэ. Узедээжьимэ, псыкъиунам нэмыхыкъоцы тхамыкъагъуу узэратекъоштыр Тхагъапшэ къыщылжэгъуагъ. Къуаджэр ятлонэрэу къэхъужжыгъэм фэд, — къышиуагъ тошшызшылжэгъуагъ. Къуаджэр захум мэфэкъеу Тхагъапшэ щашыгъэ Шыачэ ипащэу Анатолий Пахомовын.

тошшызшылжэгъуагъ. Къуаджэр октофхэх эжжэ Пахомовы мафэ къэс пломи хуунэу псыкъиугъэм ыгъэфыкъогъе псеуплэхэм ашылагъ.

НЫБЭ Анзор.

тошшызшылжэгъуагъ. Цыфхэр тхамыкъагъом къызэхъижьыгъэхэм къаделагъэхэм зэкъеми зэрафэрэзэхэр мэфэкъ зэхахьэм къыщауагъ. Анатолий Пахомовын, Къермит Мухьдинэ ыкы нэмыхыкъеу къаделэгъэ пстэуми «тхашууегэпсэу» арауагъ, Тхагъапшэ инахъижхэм ашыщэу Лыиф Батмызэ ыкы Адыгэ Хасэм ыцэктээ Клакъыхъу Мэджидэр Тээшүү Мурдинэр Шыачэ ипащэхэм нэлэепль шүхъафтынхэр афашыгъэх.

Къэлэцыкъу іыгъыпэу N 3-м икъэлэхэл.

ратыжьыгъэх. Сыдигъохи къэжьыщтэм тэри тицыхъэ тель.

ГҮНЭЖЬЫКЬ Ася.

Къэлэцыкъу іыгъыпэу N 3-м икъэлэхэл.

ПФР-м икъэорышаплэхэу Адыгэ Республикам икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ ашыгъэхэм япашэхэр лъэшэу гухэл ашыхьоу ПФР-м Адыгэ Республикам и Къутамэ ипащэу Къулэ Аскэрбий Хъаджыбэчир ыкъом фэтхъаусыхэх Къулэ Асает Заурбый ыпхъур игъонэмис зэрэхъугъэм фэш.

Адыгэ Республикам и Къералыгъо Совет — Хасэр лъэшэу гухэл щыхьоу Адыгэ Республикам и Къералыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ игудээзу, мы Аппаратын ифинанс-хъызмэт гъэорышаплэ ипащэу Хъакъэмиз Аидэ Заурбый ыпхъур игъонэмис зэрэхъугъэм фэш.

Мэшшогъекъосэ къулыкъур анах сэнэхъат къинхэм ашыщ. Лыгъэ, гу пытахъэ, псеумыблэжынагъэ, цыфыгъэ пхэмыльхэу мы тошшыр бгъэцэгъэн пльэ-къыштэп.

Обществэм ипшъэрьльхэм нахь заушъомбгуущт

Адыгэ республикэ организациеу «Шэнныгъ» зы-
фиорэр ильэс 65-рэ зэрхьгъэр икыгъэ ильэсэм
Адыгэим игъякотыгъэу щыхагъэунэфыкыгъ.
Чъэпьюгъум ыкыи шэкюгъум республикэм Йофт-
хъабзэу щыкыуагъэхэм, анахъэу научнэ-практиче-
скэ конференциеу Мыекуапэ щызэхашагъэм рес-
публикэм ипащхэм мэхъянэшхо ратыгъ. Гъэрекло
Урысыем ичыпэ 85-м щышэу 65-м аш фэдэ орга-
низациехэр ялагъэх.

Обществэу «Шэнныгъ» зы-
фиорэр Урысыем и Прези-
дент иунашьокэ 2015-рэ ильэ-
сэм итгээгэвээ Общероссий-
скэ общественнэ-къэралыгъо
просветительскэ организацие
хъгъэр. Аш иапэрэ зэфэсэу
Москва ВДНХ-м щыкыуагъэм
Адыгэим икыгъэ шэнныгъэ-
лэжхэри хэлэжгъагъэх. Ахэр
апшьэрэ еджапэхэм якэлэ-
гэаджэхэу Елена Малышевар,
Къэлэшьэо Дариет, Базрыко
Анжел ыкыи АР-м гъесэн-
гъэмрэ шэнныгъэмрэх ими-
нистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ
Мыхъамод. Купым илэшгэг
обществэу «Шэнныгъэм» иправ-
ление итхаматэу, зэлшашээрэ
шэнныгъэлэжкэу ыкыи общест-
веннэ юфышьэу Ацуумыжь Каз-
бек. Мы хуугъэ-шагъэм фэ-
гъэхыгъэу кытфилотэнэу мы
мафэхэм аш тельэгъ. — Цыфхэм шэнныгъэм инэф афи-
хынэу ары 1947-рэ ильэсэм
организацие зызэхашэм пшьэ-
рьльэу зыфигъэуцужыгъаг-
гъэр. СССР-м ицыф пэрыт-
хэу шэнныгъэлэжхэри, культу-
рэм иофышэхэр ыкыи общест-
веннэ юфышьэххэри аш изэ-
хэшэн къэшакло фэхьгъагъэх.
Лекторым игушийэ цыфхэм
рензу ящикигъагь. Хэгъэгум
лъэнхэу зэфэшхъафхэмкэ —
правэм, медицинэм, техноло-
гии пэрытхэм яхылгъагъэх
народнэ университетхэр ён-

зэхашгъагъэх. Дээ-патриоти-
ческэ клубхэм, цыфхэр зы-
гъэгумэхкыре юфыгъохэмкэ
публичнэ лекциехэм язэхэшэн
организацием ипшъэрьльхэм
ащыщыгъэх. Шэнныгъэлэж-
хэр, къэлэгъаджэхэр, враачхэр,
юристхэр ары лекциехэм къя-
дэжтэгъагъэхэр. Обществэм ип-
ублэ организациехэр Адыгэ-
им ипредприятияхэм, колхоз-
хэм, совхозхэм ялагъэх.

**— Советскэ уахьтэр тек-
кли, обществэм уасэ зы-
шыфашиэрэ пкыыгъо-
хэр зэхъокыгъэхэ, идео-
логиер нэмыкэ зэхъум,
организацием имхъанэ
къыщыкIгъагь Пон
плэкъышта?**

— Шыпкъэ, уахьтэ тешлагъ,
хэгъэгур зэхъокыгъэ хуугъэ.
Арэу щитми, шэнныгъэр ре-
нэу цыфхэм ящикигъагь. Непэ
апэрэ чыпэхм итыр граjdанс-
кэ обществэ зэхэгъэгъэнэр,
цыфхэм ядуховнэ-нравствен-
нэ пүнгэгъэ зыкьеэгъэтигъэ-
нэр, гъесэнгъэ-просветитель-
скэ юфышьэхэр арых. Органи-
зацием ипшъэрьль шхъаэ —
просвещениер зэхъокыгъэ хуу-
гъэп, ау аш къэралыгъо юэл-
гэтуу ишикигъагь. Урысыем и Пре-
зидент иунашьокэ джы об-
ществэм УФ-м гъесэнгъэмрэх
нарэ шэнныгъэмрэх и Минис-

терствэ аш учредитель фэхьгъагь.
Организацием иучредительнэ
зэлукэ гъэтхапэм и 29-м щы-
лагъ. Джыдэдэм Урысыем ичы-
пэ 80-мэ обществэм икыута-
мэхэм юф аашаэ. Тапэкли
Урысыем исубъектхэм зэкэми
аш фэдэ организациехэр ащы-
зэхашгъэх.

Обществэм иучредительхэм
кыкылагъэхтээу кыауаль уры-
сые обществэу «Шэнныгъэр»
организациеу «Шэнныгъэм»
кыхэкыгъэу, кыкылэльыкыла-
гъэу зэрэшгъэх.

Зэфэсэм ыпэклэ хъаклэшэу
«Космосым» обществэу 1947-
рэ ильэсэм кышгээжэгъэу
юф зышлагъэм иаужырэ я 17-
рэ зэфэс щыкыли, организаци-
иер зэрэшмылэжхэмкэ уна-
шьо ышыгъагь. Джи ВДНХ-м
зэфэсэу щыкыуагъэм уставыр
шаштагъ, организацием пащэ
фашигъагь Урысые Федерацием
и Общественнэ палатэ хэтэу
Любовь Духанина, аш итхья-
мэтэгъу Гупчэ избиркомын
ипашэ игуадзэу Николай Бу-
лаевыимрэ Урысые къэралыгъо
гуманитар университетын ипа-
шэу Ефим Пивоваровыимрэ.
Зэфэсэм Лыпильэхэ советэу
нэбгырэ 29-рэ зыхэтыр зэхи-
шагъ. Аш пащэ фашигъагь Уры-
сые Федерацием и Президент
и Администрации ипашэ игуад-
зэу Вячеслав Володинэр. Со-
ветын хэтэх шэнныгъэхэмкэ
Урысые академиен хэхъэрэ
научнэ-ушэтэхээ институтын,
просветителствэм пыль тэ-
левизионнэ каналхэм, нэмыкэ
СМИ-хэм ялтыклохэр. Аш хэ-
тэхэх, гүшүэл пае, УФ-м гъесэн-
гъэмрэ шэнныгъэмрэх ими-
нистрэ иапэрэ гудадзэу Наталья
Третьяк, Урысыем иныбжы-
хэхэм яорганизацие ипашэу
Сергей Поспеловыр, РАН-м
урысые тарихыимкэ и Инсти-

тут ипащэу Юрий Петровыр,
УФ-м и Общественнэ палатэ
исекретарэу Александр Бре-
чаловыр ыкыи нэмыкхээр.

Организацием иофшын бэ-
зышлээ зышлонгъохэр арых зы-
фэгээзэгъэштэйр: къэлэеджакло-
хэр, студентхэр, лъэнхэу зэ-
фэшхъафхэмкэ специалист-
хэр. Просветительскэ юфышы-
нэр зыгэцэкэштэйр ашпэ-
рэ еджапэхэм якэлэе гъя-
дэжхэр, яаспирантхэр, тхакло-
хэр, политологхэр арых. Ахэр
лекциехэм къяджэштэх, научнэ
проектхэм ятхын, япхырыгъэ-
кын пылтыштых.

Гъэсэнгъээр щылэнныгъэм
шыпхырышыгъэнэр арых организацием
пшьэрьль шхъаэу илэштэйр. Упчэ зэфэшхъаф-
хэм яджэуапхэм алъыхуухэ-
рэр бэу непэ обществэм хэ-
тэх. Ахэм джэуап къязыт-
жыщт профессионалхэм яс-
обществэ зэхэгъээнэм мэхъянэшхо зэриэр УФ-м гъе-
сэнгъэмрэ шэнныгъэмрэх ими-
нистрэ Дмитрий Ливано-
вым къыхигъэшгъагь.

Зэо ужым зэхашгъэхэе
обществэу ильэс 65-рэ щылэн-
нэм цыфхэм ягъэсэнгъэ зы-
кьеэгээтигъээнэмкэ юфышо-
ышыгъагь. Аналитикхэм къызэ-
ралорэмкэ, а лъэхъаным хэ-
тэгэум ашпээрэ гъэсэнгъэ зилэ-
техническэ юфышыгъэхэр ишы-
кэлэгъэшгъэх.

А юфым егъэжэ-
нэ дэгүү фашигъагь лекциехэм,
статьяхэм ыкыи ныбжыкхэхэм
ашпээрэ техническэ еджапэх-
хэр нахь къыхахэу хуугъагьэ.

**— Джырэ организаци-
ем сыда ынаэ зытеты-
штэйр?**

— Обществакэми наукэм
техническэми, гуманитар-
нэм — ынаэ тетышт. Лъэ-
нныкъо 11-мэ — космосым кы-
шгээжэгъэгъэу тикультурэ, ти-
искусствэ анэсэжкэу. Анахь
мэхъянэ зэритищхэм ашы-
шых политикэмрэ дунээ зэ-
фыщтыкхэмрэ.

Тарихыим ыкыи политологи-
ем, научнэ уштыныкхэм, дун-
нээ зэфыщтыкхэм япхыгъэ
просветительскэ юфыгъохэм-
кэ проектхэм язэхэшэн организацием
юф адишэштэйр.

**— Обществакээр джы
учредителыкхэу илэ
ибюджет хэтышт... Ахь-
щэу аш кытгышиэрэ
зыпэхуаштэйр гъэнэ-
фагъа?**

— Мы ильэсэу киорэм ор-
ганизацием иофшын пэлхуна-
нэу сомэ миллионы 100 бюд-
жетын кыдыхэлтыгъагь. Ахь-
щэхэр нахьыбэмкэ зыпэхуаштэйр
грантхэу лекторскэ курсхэм,
просветительскэ программхэм язэхэгъэуцон ыкыи
нэмыкхээр ишетын юфхэм ап-
лышиштэйр арых. А зэпстэу-
ми ынаэ атетышт Лыпильэх-
ко советэу зэфэсэм щыха-
дэшгъэм.

**— Тэ тиреспубликэ си-
дигъу организациер зы-
шызэхашгъэштэйр?**

— Сэ сишошыкхэ, йоны-
гъом ыкыи чъэпьюгъум адэжь
Адыгэ Республиком ирайонхэм
ыкыи икъалэхэм организациер
ащызэхашгъэштэйр.

— Тхаяугъэпсэу.

СИХЬУ Гошнагъу.

Гъэмафэм чыфэм ыуасэ къыщэкэ

«Российскэ гъэзетым» кызэритырэмкээ, мы гъэ-
мафэм банкхэм, зэкэлэхм илэхмээ, кредитхэмкээ
процентхэр нахь макэ ашыщтых. Аналитикхэм
ары кызэраторэр ыкыи ар ежь банкирхэм къау-
шахьаты.

кызэршигъэмкэ, ипотекэм-
кэ процентхэр 0,5 — 0,6-кэ
кызиргъэхыгъэх. Сбербанкын
ипашэу Герман Греф кызэр-
хэмгъэшгъэмкэ, потреби-
тельскэ кредитхэри пунктиту-
хэр нахь макэ хуущтых.

Экспертхэм зэрагъэунэфы-
гъэмкэ, гъэмафэм банкирхэм
акции зэфэшхъафхэр нахьы-
бэу зэхашгъэх. «Кредит шыри
шхъафтын кыуатышт!» зы-

текэмкэ юфэ ильэс 25-кэ
кыаыхыри, бейсболкэ кыуатышт!
зыфилорэ лозунгыр цыфхэм нахь
кышхъэпэшт, нахь уасэ зилэ
пкыгъохэмкэ зэблахъу. Гүшүэл пае, унэр
ыпкэ хэмэльшэу цыфхэм фагъэ-
штэйрэхээ.

Цыфхэм чыфэу атэлтыр нахь
макэ мэхъоу аналитикхэм
зальтийтэрэд ильэс фэдиз
хуугъэхэми, джыри Урысыем
шыпсэхүэрэм агъотырэм ина-
хыбэр банкын ичыфэ пэ-
хуагъахъэ. Цыфхэм ягъот нахь
макэ зэрхьурэм елтыгъэу
чыфэм итыхын кызэрхы-
льэхъирэм ипчагъэх хэхъо. Аш
фэдэу банкхэм чыфэу атагъэм

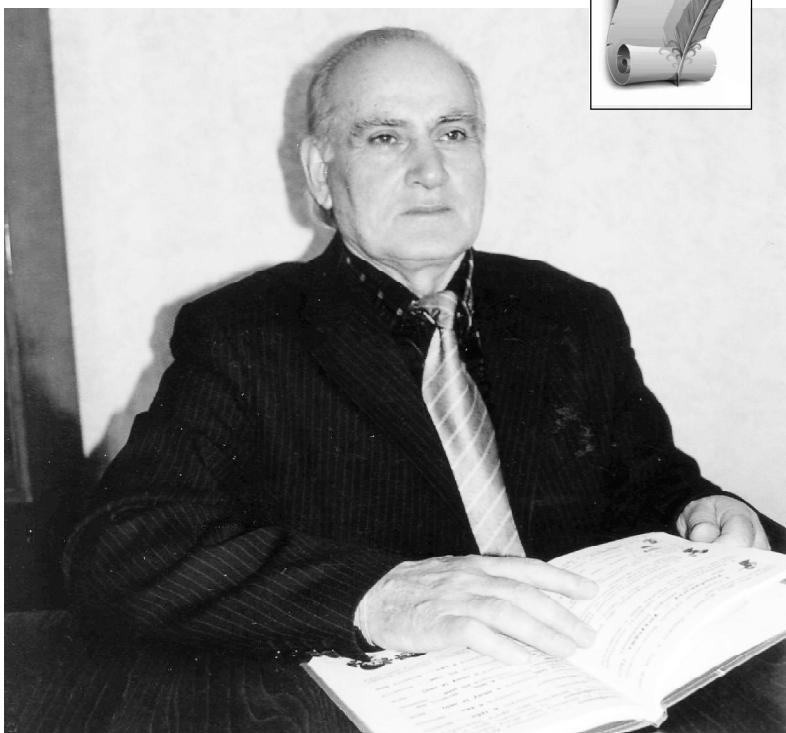
ипроценти 10-р игъом атажын
альэхырэп, мэзиш фэдиз амь-
тыжыу тезыгъашэрэм япчаг-
ъэ бэдэд. Ау сид фэдэ эко-
номическэ кыныгъохэр щылэн-
нэм, потребительскэ чыфэ
кыаызыхыхэрэм япчагъэ хэ-
хъо. Анахьу ильэсэм ыгүзэ-
гү ары а пчагъэм зыкызи-
лэтийрэд. Экспертхэм зэралт-
эрэмкэ, мы аужырэ ильэ-
ситифм бэдээгүйр ыкыи шы-
шхъэйрэу ары а пчагъэмэ
анахьу захахьорэр.

Ау чыфэу банкхэм кыыы-
хыгъэм тель процентыр нахь
макэ зэрхьурэм дахь ахь-
щэу банкын ралхъэрэм хэ-
хъорэ процентым кыщэхкэ.
Арышь, банкын фэдэ зэрхэ-
хыгъыштэйр цыф кызэрхы-
льэхъирэм ипчагъэх хэхъо.
Аш фэдэу банкхэм чыфэу атагъэм

(Тикорр.).

Сбербанкэу адрэе банкхэр
зыкырылтыхэрэм илтыкло

ГЪАШЭР ҮКИИ ТХАКЮР

«Цыфыр цыфым ишхэпс» аю адигэхэм, аш узэгүүшүсэнэү бэдэд хэлтыр: лыуз зэфыуиёнсыр, гукэгтэй зэфэпшиныр, узэкэдэйкшиныр, узэрэлтыйтэныр, узэрэфэамалэу сыйдигъокийн ош фэдэ цыфым уфэгумэйшиныр ыкши зэрэпфэлтээгэйшиныр. Мыхэр зэктэй цыфыгье хабзэх.

Адыгэхэм егъашэм цыфы-
гъэ-адыгагъэр зэрахьэу, къа-
тьэгъунэу ыкы атьэцаклэу къы-
рыкъялагъэх. Зимылэм делягъэх,
зиэмси дэгушонхэр яшэнэгъ.
Сыдми, уцыфышуныр яшэн
шъхъэлаж.

Лъэпк щылаке-псэукэл икыгъэ ллэшлэгьум иятонэрэ икыгъом зыфэдагъэр дэгүү дэдэу уанэуу кыргэгээцо адыгэ лъэпк тхаклоу Цуекъю Юныс иповестэу «Хымэл лыуз» зыфилоу 1978-рэ ильэсэм кынэдэкыгъэм, мыйр дэдэр урысын бзэки «Чужая боль» ылоу 1985-рэ ильэсэм Москва кынштырадзагь.

Адыгэ цыф цыкъум ыкыл зэкэ лъэпкъым игъашэ хэпчынэу ўмыт чииф унэм апэрэ пчагъур зыщычайурэм кыльщегъяльгэу зы унэгьо лъапсэ зызэридзырэр, зэрэпүтэрэр, лъэпкъым зызэриушхурэр авторым икъоу къыригъяльгэу ыкъыныр, аш ежь лъэпкъ психологииери, шэн-хабзэхэри къыгуигъяцожынхэр, ифэшьоша художественне шъуашэ а пстэумэ афишиныр Цуекъо Юныс фызашокынъ

«Хымэ лыузыр» къызыздэ-
кыгъэр ильэс 40 хъугъэми,
ащ юфыгъо инхэу авторым
къышилэтигъэхэр, ахэр зэшо-
хыгъэ зэрэхүүхэрэд джырэ ма-
фэхэми Ѣысэтехыпэ ин афэ-
хъунхэ альэкьышт. Повестым
еджагъэхэм ар дээюу ашэ,
адыгэ шыыхъафыр сыйдым фэ-
гъэхыгъэми, чыиф унэр е унэ
льэпсэ гээчныныр арыми, чыр-
быш зэтельхъаныр, шхъэр 1-
тыгъэныр, джэхашьор идзэгъэ-
ныр, пчье-шхъаныгъупчэхэр
хэгъэуцогъэнхэр арыми, льэ-
шэу 1ээзэхэлъ юфшэнүм къе-
гъэпсынкіэх. Етланн а цыфхэм
ягук1эгъуныгъи, якъэраги ащ
хахьашь, унэр огуулэу гупсэ-
фыпэ мэхъу. Ау мы шэн-хэ-
бээ шлагьор джы бэрэ агъэфе-
дэжырырэп, цыфыгухэри цыкку-
цыккузэ шхъэзэкъоныгъэ ха-
бзэм нахь зэклерещих. Цы-
фыбэм ятхъэлэйу ин зыхэ-
льэу агъэуцгъэгъэ чыиф унэ-
хэм гупсэфыныгъэ-тынчигъэр

ХЫМЭ ЛЫУЗ ЗЭХАПШЭУ ЩЫТМЭ

Цыфыр мэзым хэтэу, ыгүи ыпсى зэфэхъалэлэу, гуапэу жыс къабзэр зыуущээ, пчэгъу унапхъэр егъэхъазыры, чыр къешы аш дильэшъужынэу; етланэ, унэпкыр гъеуцугъэ зыхъукэ унэшъхъэ къамылыр, пэлошыгъэ дахэу аэтыштыгъ; къэнэжкыщтыгъэ закъор дэгъоу, бзыльфыгъа!эр ekloу зеклихъажкыгъэнэр, ет!эр егъэшъожкыгъэнэр ары. Мы къес-
пчырыгъэ от铩ым къычало да-
вестэу «Хымэ лыуз» зыфиорэм игугы сышыныр къызэх-
кырэр ар тхаклом иапэр лъб-
бэкью-гупшицыс инхэм къакэ-
кluагъеу зэрэштэй закъор арэп,
акылыгъэ ин хэлтэу адьгэ
льэпкым ишыдаклэ, ар гъэпсы-
гэе зэрэхъурэр, цыфым ежь
ыитlykэ зыфиш!эжкырэм си-
дигъокли насып ыкли дэрмэн
къыдаклоу зэрэштыр куоу
къызэрэши!отыкыгъяэр ары.
Охътаклэр тительхъал!эр ти-

ОхътакIэр тительхъапIэу ти-

сэм адыгэм испэуплэ тынч
къэзышыщтыгъэр — пхъэм,
ятлэм, къэктыре чы лъэпкъ-
хэм, къамылым зэрахэшты-
кыгъагъэр ары. Ахэм анахь
лъэшыжыгъэр цыиф къызэ-
рыклохэм гуклэгъуныгъеу азы-
фагу илтыгъэр ары.

Непэ Цуекъо Юныс ипо-

Цыфыгъэ шапхъэхэр үудгъээзы-
кыых зэрэхь угъэм гу лъытэ-
гъяа; тызэкыгъужынэу, ты-
зэдэлжынэу джы бэрэ хьу-
рэп — хэти зэрэхкыжышьу
нахьыбэрэмк!э. Ау тхэклошоу
Цуекъю Юныс игулъытэрэ
игупшысэрэ ашык!эгъэтхыгъ-
хымэ лыуз зэрэшымы!эр.
Уадыгэнри арэп ар зыфэкло-
жыырэр, Юныс ипроизведе-
ние цыфльепкыымк!э дунээ
лофыгьо иныр — лъэпкъ зэ-
хэдзи, лъэпкъ зэхаяи умы-
ш!эу, ощ фэдэ цыфым игу-
мэк!, илыуз зэхапш!эу ыки
ар кыифэгъэпсынк!эним
ульыгу!эу уфхэвазырыныр —
шык!эгъэтхыгъ.

Чыгуум егъашэм бэ тэхьын
кырып: ээо машлохэр кыышы-
зэкілэнэх, ахэм гъабли, узи
кызыдахы; чыгусысыныр кыы-
фэкло, хъазабыр псэ зыпыт-
тым ышчээү; ос-ое гукло-
дигъохэм мы аужырэ ильээс
20-м анахьэу узэрагъэплъэ-
кырэп. А зэкіл къэбар ыкли
хъуль-ш-шэгъэ гухэкіхэр зэхэ-
тхы къодылахами, гур мэушкью,

дҗары быйымыр осәпсәү зәрәщтыр къыбұрығонышъ, хылмә лыуз зәрәщымыләр ухәтми пытәу угу зықиуубытән ыкыл угуқіл гұлықірә лыуэрә уиһеу, пфәльзектырәмкіл зиңгизкагъэм іспыләгү уфәхъоу (зыгорә пфәмьишәштми, уишүағъе къэмымыктоштми, уияғъе хәти емығъәкіл) ушылән зыкыфаер.

Лъэпкъ гупшысے иныр сыйдигъоки емыззыхъяэу, шьыпкъем ригъекъуз зылэжжыре тхэкъо цэрыюю Цуекъо Юныс мы тхыль закым «Хымэ лы-узым» нахъ ымытхыгъаэими, зэлъашаэрэ тхэкъуацлэр ыгъо-тыныгъеу къысщэхъу, ау сэ мы произведениер анахъеу тэ, адыгэхэм, ти Гимнэу, ти Кодекс шхъя!эу сэлъитэ, си-гуапэу «тхъаугеъэпсэу» сэ сшъхъэктэ ыкли тхыльтъеджабэм ашакли escalo

Бэдзэогүм и 27-р Цуекъю Юныс кызыыхуугъэ маф. Цыиф зафэу, шьырытэу, йушэу, бжышшоу ар чым рэкло. Икъелэмыйпэ бай — гупшийсэ закл итхыль пэлчь зы акыил лэжьыгъ ыкчи зыжьыгъ. Ильяс 55-рэ хъугъеу матхэ ыкчи ытхыхэрэр кыхеутых Юныс. Итхыльхэр адыгабзэки урысыбзэки кыыдэкыгъэх ыкчи кыыдэкых. Итхыль пэлчь зы гупшийсэ лъаг, зы лъэпкъ юфыгъо ин, зы гушшогъо ин ашызэхэошнэ. Сыда ар зымыуасар?! Ильяс зэфэшхъяфхэм кыыдэкыгъэх алэдэдэ ирас-сказ заулэ зыдэт автор куп зэдьрияеу «Күштхъэ чыжьэмэ ящииналхэхэр», ащ кыыкэлтыыкгуагъях «Хымэ лууз», «Къэзгээзэжьыгъэ ижьырэ шыухэр», «Шэфльягъу», романхэу «Унэ плтыгъ», «Гъучи Тыгъужьым итаурыхъ», «Тыгъэр лъагэу кыыдэкюяя», «Къэшуюаклом икъам», трилогиене «Лыншэжъ», нэмыкхэри. Мыхэм ашыцхэр урысыбзэки кыыдэкыгъэх. Цуекъю Юныс ытхыгъэхэм ашыцхэр Урысыем ыкчи ащ хэхъэрэ субъектхэм ашыпсэурэ цыиф лъэпкъхэм абзэкли зерадзэкыгъэх, тхыль-еджабэ агъотыгъ.

Цуеко Юныс Урысыем
итхаклохэм я Союз ыккى «Ро-
ман-гъэзетым» япремиехэм
ялауреат, УФ-м күлтүрэмкэ
изаслуженнэ юфыши, Адыгэ
Республикэм инароднэ тхакly,
тъогъогоғто АР-м и Къэралы-
гъо шүхъяфтын литературэм-
кэе кынчагашыншагъ.

КЭ КЫФАГЪЭШЬОШАГъ.
Лъытэнгъэ дахэ зыфытие
тхаклоу Цуекъо Юныс икъе-
лэмыйпэ мыуцэкоу, псауны-
гъекэ мыхъуапсэу, ибын-уна-
ньо датхъэу ильэссыбэрэ щы-
лэнэу, кытхэтынэу тыфельяло.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэм арытхэр: тхаклоу
Цуекъо Юныс; ишъхъэгүсэу
Сусанэрэ **Юнысрэ;** Цуекъо
Юнысрэ ипроизведенияхэм
урсысыззэкі язэдээклюу
Гарий Немченкэмрэ.

Ящытхъоу аорэм хагъэхъошт

Теуцожь районым мэкью-мэшымкээ игъэлорышлааны ишацэу Хэдэгъэлээ Мэджид кызыэртиуа-гъэмкээ, къафэгъэзгээ жьоклуулээ гектар 25400-м ызыныкъо федизир фермерхэм агъэлажье.

Арты, тэри районым имэ-күмэшыши фермер хызмет-шшаплэхэм юф адэшгээним-кэ испециалист шъявае Блэгъожь Налбый гушылэгы къызыфэдгэхъуг, хыныгъошкор игъом зэншохыгъэнимкээ, лэжыгъэшкор чэнагаа фэмыхъоу лухыжыгъэнимкээ ялофшэнхэр зэрэзэхашагъэхэр, юфшагъаеу ялхэр къедгээлотагь.

Зэпстэумки фермер хызметшлээтийн 92-рэ, — къытфелатэ аш. — Ахэм жъоклуулээ гектар 9766-рэ агъэлажье. Аш щыщэу бжыхъасэхэр гектар 2324-мэ аашшэгъагь. А пчагъагь зэпстэумки районым бжыхъасэу щапхыгъэм ызылан пюми ухэуукъоштээ.

Бэдээгүйм и 19-м ехүүлээ Иахыжыгъахэр гектар 2000-м шлокы. Хэр зыштэгъагьэр фермерэу Шынэххююу закы. Гектар 40-у илагъэм игектар пэпч центнер 62,5-рэ къырихыгъигь. Коц гектар 2284-у тилагъэри агъэбэгъогъагь. Иахыжыгъахэр гектар 2000-м ехуу, гуртымкээ къырахыгъагьэр гектар пэпч центнер 42,5-рэ. Ар гъэрекло юфшагъаеу тилагъэм нахын. Лэжыгъэ тонн мини 9 фэдиз хъамбархэм ачлатэхъогъигь.

Мы лъэхъаным аужырэ гектархэр фермерхэу Лыхуукээ Шумафи, Владимир Здвижкови, Пыщипий Мурати, нэмыхъами зэрэуахыгъэрэд Мэджид къытиуа. Селоу Краснэм дэжкыкэ щыс станицэу Полтавскаям къыкыгъэ комбайнитлоу «Акорсс» зыфилхэрэм фермерэу Бэгъушье.

Ерстэм икоц хъасэ Иахыжьау тльэгъугээ.

— Тыгъусэ Хаджэлдый Аскэр икоц къытухыжы, пчэдыхъым мыш тъыхъяагь, — къытиуаагь къэзэкь станицэм къыкыгъэ комбайнериим илэпшыгъугээ. — Хъасэр гектар 30 мэхъу, комбайнитумкээ пчыхъэ нэс къетуухыщт.

Аш ыуж Налбый Аскэлааса тищаагь. Фермерэу Хаджэлдый Аскэр ихъамэу тъзтехагъэм лэжыгъигээр тиз. Коц сэмешхохэр зэфэдэкээ плэнкэкээ дэгъоу ухуумагъэх, къакырхэмэ лэжыгъигээр зэрачлашэрэ тльэгъугээ.

— Аскэр жъоклуулээ гектар 1100-рэ егъэлажье, — elo Налбый. — Коц гектар 350-у илагъэр тилагъасэ ўухыгъ, гектар пэпч центнер 42-рэ къыригъетагь.

— Аскэр дэсэп, аш сэ сирээпшыгъугээ, — elo Хаджэлдый Азмэт. — Коц тонн 1500-рэ мыш къытихъяагь, зэрэдгээтильтигъэр шъольэгъу, къакырхэмэ ачилэл. Осэ тэрэз ыгъотмэ, тятэшым ыщэцт.

— Техникэмкээ, анахьэу комбайнэхэмкээ тиофхэр хатээп, — elo Блэгъожьым. — Ахэр лъялпэхэшь, фермерхэм афэшэфырэп, зиэхэр Блэнэгъэпцэ Мыхъамэт, Шынэххююу Мэдин, Хаджэлдый Аскэр. Ау гъобэхэе фермерхэм мэкүмэш һэмэгэхэмкээ, техникэмкээ нахь зэтегъэпсыхъагьэх.

Программэ гъэнэфагъэхэмкээ фермерхэм техникэ зэфэшхъафхэр къызэлгагъахээ. Тэуехаблэкэ Къэртэбэн Аслан былымхэр ыыгъых, чын-

гүлэжынми пыль. Сомэ милионрэ ныквэрэ грант къырати трактори, дискатори, культиватори, нэмыхъихэри ыщэфыгъэх. Джаш фэдэу Шынэххююу Юри, Аскэлааскээзы фермери грантхэр къахыгъэх. Комбайнэхэр ямыгъэхем, техникэ зэфэшхъафхэмкээ зэтегъэпсыхъагъэх, лэжыгъигэ гъэтэлэлтигъигэ дэгъуухэри ялэх гъобэхэе фермерхэу Уджыхуу Борис, Стлашыу Аслын, Уджыхуу Кемал, Теуцожь Хазэрэ, нэмыхъихэри. Ахэм зэкэхим хыныгъошкор аухыгъу, хыпкхэм адэлажьэх, чыгу шъхьашьор агъэшүүбэй.

— Фермер хызметшлээхэр ашызэхшагъэх тирайон иадыре чынпээ койхэмэ, —

иклэухым elo Блэгъожь Налбый. — Джэдэгхэхъблэ коим щыгэхэр 15-м ехүүх. Ау ахэр цылкух. Анах чыгубэ зылэжырэр Къунчыкъохаблэкэ Мэшлэкъо Махьмуд — гектар 286-рэ. Мэгүүэ, ау техникэ тэрэз илэп. Коц гектари 100-р Иахыжыгъях, гектарын къырихыгъигээр центнер 35-рэ нылэп. Районым гуртымкээ къыщахыгъигээм — центнери 10-кээ, чынпээ коим щылажьэхэрэм къахыгъыгъэм центнери 5 фэдизикээ анах макл. Джэдэгхэхъблэкэ анах лэжыгъэшко къэзыхыгъигээр Шынэххююу Юреу зэрэштыр къэтгэгъах. Аш ыуж укыкыимэ, коцым центнер 40

— 43-рэ къирахыгъ фермерхэу Лыбызыу Адам, Мыгу Рэмэзан, Блэнэгъэпцэ Мурат, Лыбызыу Мыхъамэт, нэмыхъихэми.

Очэпшыекээ, Пчыхъалыкъуаекээ, Пэнэжкыкъуаекээ пэрытхэм ашыщых фермерхэу Владимир Здвижковыр, Емтыыль Русльян, Хъакьуй Рэшьдэ, Си-хаджэкъо Юныс, Бэшкэкъо Мурат, нэмыхъихэри. Тапэкини тифермерхэм алэрагъэхъузэ лэжьэштих. Чылэпхъяшхээр, агротехники пэрытыр къызфа-гъэфедэхээз, ячыгухэр агъебэгъоштых, ящытхъоу аорэм хагъэхъошт.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэхэр ышынэ Аслын тырихыгъэх.

КУЛЬТУРЭ ЮФЫГҮҮ

Мэргжанэ тыдэгушо

«Тхылтыр — шэнэгъэм илүнкыбз» аю ыкыи шыныкъэ: тхылтыр зикласуу, ныбдэгхэгъушоу зи-Иэм мылькушо илэу плтытэ хуушт. Тхылтым мэхъануу илэр, илүнгъэм ыльэнэхъюкэ шиуагъау пылтыр языгъашэхэрэм, шиу языгъэлэгъухэрэм ашыщых еджаанэхэм ыкыи къоджэ тхыльеджаплэхэм ялофышэхэр.

Мыгу Мэргжанэ Инэм дэт кілэцыкы тхыльеджаплэхэм илэшхъает, кілэцыкылхэм юф задишшэрэр илээс 40 хууьгъ. Мэргжанэ тхыльтым иныбдэгътуу цылкухэм ясагь, шиу ельэгъух, ежхэри джаш фэдээхъыгъытых. Ахэм юф адэшшэнкээ дэгъу, тхъагъо, умыншшэуу уахътэр пынкыи, гулынштэуу макло. Упчэ зэфэшхъафэу къатырэр бэдээд, ары пэпч уфэхъазырын фое, джэуапынчэу зи къэбгъанэ хууьтээ. Иш цылкух эхэр, унэхэм къаклэпльэх, зыкыуа-

фызылэ, упчээм иджэуап рэхъатэу къедэхуу. Тхыль цылкухэм къахэфэрэ фэмыххэр аумысих, яшэн-зекуулахэхэм алэппээх.

Кілэцыкы тхыльеджаплэхэм Инэм дэтим гъогу къин къылкугъ. Мы ильэсэу тыхээтим ибэдээгэгэу мазэ аш ыныбжье илээс 45-рэ хууьгъ. Тхыльеджаплэхэм унэ зэтегъэпсыхъагъэ илэгъэп, ау шуукэ афэлпээгъуун фое Тэххутэмьынэ район гупчэ тхыльеджаплэхэм зэхэшагъэмрэ (ЦБС) аклуачээ рагхыли,

илюу къэлпин хъумэ, лъэнэхъоо пстэумки адэлэпшыагъэх, тхыльеджаплэхэм илофышэхэр агъэрэзагъэх. Джаш фэд, нахыижхэмрэ цылкухэмрэ зэгъусэхэу тхыльхэм «ялэзагъэх», шхъафшхъафэу чынпээ гъэнэфагъэхэм агъэуцугъэх, нысххал татрэм илофшээн хэлэжагъэх, клубэу «Іепэласэхэр» зыфилорэм яамалхэр къыщагъэлэгъуагь.

Тхыльеджаплэхэм илофышэхэри тхыльеджэхэри пчагъээрэ район ыкыи республике зэнэхъохуухэм ахэлэхъаагъэх, хагъэунэфыкырэ чынпэхэр къахыгъэх, рэзэнэгъэх тхыльхэр къаратыгъэх. «Ильэсэм инах тхыльеджэдэгъу», «Адыгэ тхаклохэм ахтагъэхэм ахтагъэх, сценарихэр гъэцугъэнхэмкээ зэнэхъоху», «Тыкээзыууцхэрэ чынпэхэм инах сурэт дэгъу тэххутэм» зыфилорэм ыкыи ахэм анэмыхъихэм ахэлэхъаагъэх.

Тхыльеджаплэхэм илофышэхэри тхыльеджэхэри пчагъээрэ район ыкыи республике зэнэхъохуухэм ахэлэхъаагъэх, хагъэунэфыкырэ чынпэхэр зэтирагъэпсыхъагъэх. Тхыльеджэхэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ зэгъусэхэу телевизор тхыльеджаплэхэм къыфащэфыгъ, унэ псеолъаклэхэри ялэ хууьгъэх. Сыдигыу цыфыбэ къытфекло, — elo Мыгу Мэргжанэ, кілэцыкы мэкъэ чэфхэр чэлүүлэх, егээджэн-пуныгъэ юфхэм афэгъэхъыгъэ юфхэм зэхэтэшх, хагъэхэри къытфекло.

ХҮҮШТ Щэбан.

Ильэсэйбэ хууьгъэу тхыльеджаплэхэм гъусэнгъэ адьрилтүүтэдэхэу NN 2-м, 6-м, 25-м, къэлэх тхыльеджаплэхэм N 2-м, искуствэхэм яеджаплэхэм, нэмыхъихэми.

Мыгу Мэргжанэ афэразыкы «тхыашууэгъэпсэу» арело муниципальээ гъэлэхээ зиэхэнэхэм къэлэх администрации ишацэу Хъоткын Хызыры, Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Шъао Аскэр. Ахэр къадеэхи, унэм хэлъыгъэ шхъаныгъупчэхэр зэблахъугъэх, тхыльеджаплэхэм къытгэгъуунэрэ чынпэхэр зэтирагъэпсыхъагъэх. Тхыльеджэхэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ зэгъусэхэу телевизор тхыльеджаплэхэм къыфащэфыгъ, унэ псеолъаклэхэри ялэ хууьгъэх.

— Сыдигыу цыфыбэ къытфекло, — elo Мыгу Мэргжанэ, кілэцыкы мэкъэ чэфхэр чэлүүлэх, егээджэн-пуныгъэ юфхэм афэгъэхъыгъэ юфхэм зэхэтэшх, хагъэхэри къытфекло.

ЗЭКЬОШНЫГЪЭМ ИГЬОГУХЭМКИ

Шъхапльэкъохэм

ЯЛЪЭМЫДЖ МЭПЫТЭ

Хэкум къэзыгъэзжы зышигъо тильэпкъэгъухэр яунэкъохэм, нэуасэ къафэхъугъэхэм къаклэупчэх. Гъогу къытеханхэм ыпеклэ нэпэепль шуухафтнэу къызыдахьаштим, шэжь къэбархэм ягушишсэх. Тыркуем щыпсэур Шъхапльэкъо Камуран Іэльянэу тигъэлъэгъутгэм лэужхэр зерипхыхэу тлытагъ.

Шъхапльэкъо Камуран 2014-рэ ильэсийн апэрэхэд хэкум къэзком, гүхэльэу илагъэр мэклэгъэл. Лъэпкынм ичигуяа тэуон, унэкъохэм зеригъэлэгъун имурадыг.

Ошхым хэт цыфым зыфишээ Камуран Мыекуапэ къызынэсийн, Шъхапльэкъохэм адэжь куагъа, унагъом ышхэу Гъучыпсэ ригъэблэгъагь.

Плъэгъуныр нахьышу

Хаклэш лъыхуугъэп, унэкъохэмцэйн бысым фэхуугь. Филология шэнэгъэхэмкэе кандидатэу, лъэпкы Иофхэхэр Адыгэ Хасэм щызезыхъэрэ Шъхапльэкъо Гъучыпсэ зэхэцклошо зэрэштийр Камуран кыралогъагь, ау унагьор ыгъэгумэйнэу фэягъэп, укытэштийг. Гъучыпсэ игуфэбэнгъэгъе гъунэ илагъэл. Мыекуопэ районийн ичигпэ дахэхэр, музейхэр хаклэш ригъэлэгъугъэх. Сырыфыг (Руфабго) зэклохэм, Шъхапльэкъохэм ялакъо ыцлэкэе чыгэу агээтысхъагъэр дахэу къэкы. Тикъушхэхэр, псыхъо чъэрхэр, мэз шхуантэхэр нэм фэмоплыхэх Камуран къызыхъущыг. Күшхэхэхэм кытэктывэр жы ор къабзэр зеригъэштийр ышшэштийгэл.

Пчыххалыкъуае, Хъельэкъуае, Яблоновскэм, Козэт, Инэм, нэ-

мыкэлэхэдэхэй Шъхапльэкъохэр зыдэсхэм Гъучыпсээр Камуранрэ ашыгъагъа, яунэкъохэм аклэупчагъа, хаклээр нэуасэ афэхуугь.

Тыркуем щыпсэурэ зэунэкъохэм

— 1998-рэ ильэсийн шэнэгъэлэхъэм якуп сыхэтэу Тыркуем сыйкогъагь, — къеуатэ Гъ. Шъхапльэкъом. — Сиунэкъохэм сальхуугъагь, ау сизэрэфаем фэдэу салуклэгъагъэп. Шэнэгъэлэжьэу Унэрэкъо Рае Шъхапльэкъохэм яхылгээгъэ къэбархэр кытхыжыгъагъа.

Камуран яти, ятэши илэжэхэп. Янэ грузинк. Унагьом адыгэ шэн-хабзэхэр щызэрхъа. Камуран ятэшыпхур дунаим тэтийз зэунэкъохэм кызэрэлжэлжыгъагъэр Иоф кызэрэйкоузыми ылтытэштийгэп.

Ллакъом илэлъын

Камуран ятлонэрэу Мыекуапэ къэкъуа. Шъхапльэкъом яунагь зэригъэлжэгъу. Иухътэ къэсигъэу ыгъэзэжын фае зэхъум, иунэкъохэр ыугоицъа.

— Мы иэлъынир ллакъом зэишикъиз тята кыратыгъагь, —

мэкъэ шъабэкэе кыуаагь Камуран. — Тыркуем ис тиахылхэмкэе тызэхэгүүштээжьи, иэлъынир хэкум квэхыхыжынэу иххуухьа. Адыгэ чыгум рагьгээгъэш юлъынир Гъучыпсэ фэдгээшшэжы тшоигъу. Сятэшыпхур лъэлоу ар къысифшыжыгъагь...

Шъхапльэкъо Гъучыпсэ Камуран ятэшым фагъэдагь.

— Егъашлэм иэлъынир сэ испльхагъэп, — игушишсэхэм тащегъэгъуазэ Шъхапльэкъо Гъучыпсэ. — Ллакъом къиситыгъэш, сигуалеу къесхъакы. Зэунэкъохэм ялъеуж щынэгъэм хэклияклэрэп.

Зэлъыиэсикэ амалхэр

Шъхапльэкъо Камуран ыкъо Мыекуапэ къыгъакло шоигъу. Чээснэу унэ зэригъэгъотын игухэль. Интернетийн идунэе хытыу иамалхэр Шъхапльэкъохэм агээфедэх, зэдэгүүштээх.

Шъхапльэкъохэм ашыгъэм хэкум къафэхъэжыгъ, Иоф ашлэ. Шъхапльэкъо Исмахыилэ зэунэкъохэм ялъемидж апэу къытехьа. 1991-рэ ильэсийн Мыекуапэ къэкъохы, Шъхапльэкъо Гъучыпсэ иунэ ильэсий 3 исыгъ. Джыре уахътэ Исмахыилэ Ленинград хэкум щэпсэу.

— Шъэшоу Хъак тимахууль, — зэдэгүүштээгъур лъеѓэкъуатэ Шъхапльэкъо Гъучыпсэ. — Тиунэкъохэм яхъоу Нэджла Хъак ишхъэгъус. Шъэшоу ыкъоу Джэнкъат псеөлъеш, хэкум къэкъохынэу зэгъэхъазыры. Тыркуем щэпсэуми, адыгэу хэкум къэзэгъэзэжырэмэ зэхэцэн, псеөлъеш Иофхэхэмкэе лэплиэгъу къафэхъу.

Тыркуем ит къудажэу Чинарли адыгэхэр Шъхапльэкъохыблэкэ еджэх. Шъхапльэкъо Саимэ чылэм щапуугь. Адыгэ Республиком къызэкъохы, Олимпиадэ джэгунхэм яхъыгээ псеөлъеш Шъачэ щызыгъэпсыгъэх ахэтэгъ. Сатыу Иофшаплэ Мыеекуапэ къызызэлзыхыгъэ зэшхъэгъусэхэу Дыгыу Мерачре Арсинре апхъо Псынэфэр Шъхапльэкъо Саимэ шуу

зэрэлтэгъуугъэх, янасып зэдагошинау зы гъогу зэдитехьаагъэх.

Дыгъу Псынэф фэгъэхыгъэхэдэгъэр тигъээз заулэрэ къышхэтийгъэх. Мыекуопэ къэралыгъо технологическэ университетыр къуухыгъ. Лъэпкь общественэ Иофхэхэм илахышиш юхшыхъа. Хэкум къэзыгъэзжыгъэхэм япчыхъэзэхахьэу Мыекуапэ щыкуагъэм гур зылэпшиш щыуджыгъ. «Пшэштэ къэшьокло анах дах» зыфиорэ щытхуцээр къызыгъагъэштуашэм, нэбгырабэ зэрэфэгушоигъагъэр тшыгыупшэрэп.

Адыгэ шуашэм, адыгэ бирааны афэгъэхыгъэ мэфэлэхэхъэхэй Адыгэ Хасэр къэшакло зыфхэхъуугъэхэм адыгэ шуашэр щыгъэу Псынэф ахэлэжьагь, дахэу къашышуагь.

Орэдьир къызэдай

Шъхапльэкъохэу Гъучыпсээр Камуранрэ тиреспубликэ иобщественэ движениеу «Адыгэ Хасэм» и Унэ ташыулагь. Гъучыпсэ шлэнгъэлэжь, Адыгэ Хасэм культурэмкэ икомитет ишлэхэдэхэй. Лъэпкь шэн-хабзэхэр къэлэтийгъэнхэм, адыгабзэм изэгэшэнэрэ игъэфедэнэрэ афэгъэхыгъэш юфхэхэм яклэшаклу.

Адыгэ Хасэм игъэцэлэхэр куп изэхэсигьо Камуран хэлэжьагь, тишигэлэхэдэхэй. Адыгэ Хасэм зыфхэхъуугъэхэм, аныгабзэм изэгэшэнэрэ игъэфедэнэрэ афэгъэхыгъэш юфхэхэм яклэшаклу.

— Ильэс 20 зытешлэхэй Шъхапльэкъохыблэ адыгабзэхэдэхэй. Адыгэ Хасэм зыфхэхъуугъэхэм, аныгабзэм изэгэшэнэрэ игъэфедэнэрэ афэгъэхыгъэш юфхэхэм яклэшаклу.

Композитор цээрэйоу Андзэрээкъо Чеслав «Адыгэ шуаш» зыфиорэ орэдэу ыуслыгъэр Шъхапльэкъо Гъучыпсэ къызыгъедээз, Камуран дежьыгъу гээхэдээз. Усэм хэль гүшүүхэр псынкээу ыгыгыриутагъэх. Зэунэкъохэм адыгэ орэдьир къызэдай, Камуран лъэпкь къашьом хилээсагь...

Дискым тетхэгъэ орэдхэр Камуран шуухафтын фашыгъэх. Шъхапльэкъохыблэ, нэмэгдэх къудажэхэр тиорэдхэр ашигъэжжинчхэу къэбар зэхэхьагъэх.

— Гъучыпсэ къынорэр пшахъом тиритхэрэп, ыгъэцэлэхэштээ юфхэхъох эхъэштээжь айшынчхэу къэбар зэхэхьагъэх. — Гъучыпсэ къынорэр пшахъом тиритхэрэп, ыгъэцэлэхэштээ юфхэхъох эхъэштээжь айшынчхэу къэбар зэхэхьагъэх.

— Гъучыпсэ къынорэр пшахъом тиритхэрэп, ыгъэцэлэхэштээ юфхэхъох эхъэштээжь айшынчхэу къэбар зэхэхьагъэх.

Опсэу, Гъучыпсэ! Уиунаю зынагын къебэхэй ушынэу, бэгъашэх ухунэу тиорэлжээ. ЕМТЫЛЬ Нурбый. Сурэтхэм архыгъэр: Шъхапльэкъо Гъучыпсэ; Шъхапльэкъо Камуранрэ ятэшыпхуумэр.

Зэхэзыгъэр
ыкъи къыдэзыгъэкъырэр:
Адыгэ Республика
къэлэпкъ
Иофхэмкэе, Иэйыб
къэралхэм ашыгъэ
псэурэ тильэпкъэгъухэм адырьи
зэпхыныгъэхэмкэе
ыкъи къэбар
жъугъэм иамалхэмкэе и Комитет
Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыиэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхаплэйм
иапэрэ гудзэр:
52-49-44,
редактор гудзэр-
пшэдэхэйж зыхыр
секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adyvoice@mail.ru

Зыщаушихытыгъэр:
Урсылы Федерацаем
хэутын Иофхэмкэе,
телерадиокъэтынхэмкэе
ыкъи зэлъы-
Іэсикэе амалхэмкэе
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэ гъэйоры-
шаплэ, зэраушыхы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклемки
пчъагъэр
4017
Индексхэр
52161
52162
Зак. 422

Хэутыны
узшыкэхтэнэу щыт
уахтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщаушихытыгъэр
уахтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шхаплэйм
Дэрбэ Т. И.
Редактор
шхаплэйм иапэрэ
гудзэр
Мэшлэкъо С. А.
Пшэдэхэйж зыхыр
зыхыр
секретарыр
Жакімымкъо
А. З.

